

STATEN VAN ARUBA

Het Kabinet van de Gouverneur van Aruba
T.a.v. de Gouverneur van Aruba,
Zijne Excellentie de heer Alfonso Boekhoudt
Plaza Henny Eman 3
Oranjestad, Aruba

Oranjestad, 28 augustus 2023

Betreeft: Dringend verzoek tot het bevorderen van correcte besluitvorming inzake bij rijkswet geregeld financieel toezicht

Uwe Excellentie,

Met het oog op het aan u toekomende '*right to be consulted, the right to encourage and the right to warn*', benaderen ondergetekenden u met het verzoek om de regering van Aruba tot rede te brengen in het kader van het door de regering te nemen besluit tot het al dan niet aanvaarden van bij rijkswet geregeld financieel toezicht. Met dit schrijven nemen ondergetekenden tevens afstand van de aantijging van de regering van Aruba dat Nederland in het kader van de herfinanciering van de 'Coronalening' voor financieel toezicht een Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft) eist, omdat Nederland zou willen verdienen aan Aruba door een hogere rente in rekening te brengen dan dat Nederland zelf op de financiële markt betaalt.

Anders dan de regering en de fracties MEP, AVP en RAIZ, begrijpen wij de eis van een rijkswet als een instrument ter voorkoming dat Aruba in de toekomst het financiële toezicht kan frustreren. Deze eis is geheel gerechtvaardigd, nu de Staten van Aruba in de openbare vergadering van 4 september 2018 een motie hebben aangenomen om het bij landsverordening geregelde financieel toezicht ongedaan te maken. Daarna hebben de Staten op 6 juni 2019 een amendement aangenomen om het toezicht vanuit de regering van het Koninkrijk uit de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) te halen, hetgeen niet aan u ter bekrachtiging is voorgelegd.

Naar onze mening is het helder dat Nederland zonder meer bereid is om de Corona-schuld van Aruba te financieren. Dat Nederland dit wenst te doen tegen een rente conform de eigen kredietwaardigheid van Aruba, lijkt ons redelijk. Daarnaast biedt Nederland bij wijze van *incentive* een lagere rente voor het inbedden van normen voor *deugdelijk financieel bestuur* in een regeling die niet

eenzijdig door Aruba gewijzigd kan worden. Een serieuze regering kan een dergelijk aanbod niet met goed fatsoen naast zich neerleggen.

Wij wensen aan u dan ook mee te geven dat in Aruba het besef groeit dat Nederland een belangrijke rol moet spelen bij de nodige hervormingen binnen het Arubaans overheidsapparaat. Immers, het bestaande Arubaanse politieke krachtenveld heeft er sinds 1986 voor gezorgd dat de regering en de Staten van Aruba de financiële administratie grovelijk hebben verwaarloosd en publieke gelden hebben misbruikt. Daar komt bij dat de Arubaanse regering systematisch het reguliere financiële toezicht door het Parlement ondermijnt, hetgeen tot uitdrukking komt in onder meer schendingen van de Comptabiliteitsverordening en de structurele overschrijding van in de Staatsregeling verankerde termijnen voor het indienen van begrotingen en jaarrekeningen.

Ook hebben wij onze twijfels of de Arubaanse regering te goeder trouw onderhandelt. In Openbare Vergadering nr. 25 van de Staten van Aruba op 22 augustus 2023 werd de vergadering na de eerste termijn voor onbepaalde tijd is geschorst, waardoor oppositieleden tot nader order van de gelegenheid zijn beroofd om een motie in te dienen die een stemming voor of tegen de RAft zou hebben afgedwongen. In een brief van 25 augustus 2023 aan de Tweede Kamer stelt staatssecretaris Van Huffelen dat de premier van Aruba haar heeft laten weten dat Aruba niet tegen een rijkswet is. Dit staat in schril contrast met de verklaringen van de Arubaanse minister-president in het parlement op 22 augustus 2023, waarin ze erkende dat er momenteel van de 21 Statenleden er 16 tegen en slechts vijf vóór de RAft zijn.

Het IMF pleit in punt 8 van zijn ‘Kingdom of the Netherlands—Aruba: Staff Concluding Statement of the 2023 Article IV Mission’ van 5 juni 2023 duidelijk voor een schuldenanker (*debt anchor*). De RAft is thans het enige instrument dat op tafel ligt, waarin een *debt anchor* verankerd is. Het IMF beschrijft voorts de ontoereikende financiële hervormingen die hebben plaatsgevonden en de blijvende dreiging voor ons pensioenstelsel. Het algemene ouderdomspensioenfonds zal naar verwachting binnen vijf tot zes jaar tekorten vertonen en de reserves zullen halverwege 2030 zijn uitgeput.

Het IMF stelt ook de uitgavenkant aan de orde, waaronder het in bedwang houden van de loonsom, het herprioriteren van de uitgaven aan goederen en diensten en het heralloceren van de huidige uitgaven naar groeibevorderende overheidsinvesteringen. Dit zijn allemaal zaken waartoe de huidige regering voortdurend niet in staat is gebleken deze te verwezenlijken. Het bevorderen van een grotere flexibiliteit van de arbeidsmarkt, zoals het terugdringen van de ontslagkosten en het invoeren van een werkloosheidsverzekering, zijn sinds 2018 ook aanbevelingen van het IMF.

In 2022 stemde een meerderheid van het parlement van Aruba voor de begroting voor 2022, terwijl deze strijdig was met de LAft. Dit heeft geleid tot de aanbeveling van het CAft aan de Rijksministerraad om Aruba een aanwijzing te geven. Pas onder dreiging van een KB veranderde de regering van koers en voerde zij de door het CAft gevraagde begrotingswijzigingen door. Aldus heeft de druk vanuit het financieel toezicht een overschot in 2023 mogelijk gemaakt. Dit leidde tot een kredietopwaardering door Fitch naar BB+, maar de schuld van Aruba blijft volgens dat ratingbureau speculatief en onder *investment grade*. De regering van Aruba heeft daarenboven sinds 2018 geen jaarrekening meer opgesteld. De begroting voor 2023 was de eerste in vijftien jaar die volgens onze Staatsregeling op tijd werd ingediend. Het is duidelijk dat het parlement nimmer in staat is gesteld en gezien het huidige politieke krachtenveld ook niet in staat is, noch binnen afzienbare tijd in staat zal zijn, om het noodzakelijke financiële toezicht uit te oefenen.

In het licht van onder meer het bovenstaande zijn ondergetekenden van mening dat het volkomen onverantwoord is om de RAft af te wijzen. De RAft zorgt op korte termijn voor de broodnodige lagere rentelasten en voor de langere termijn de vastlegging van een pad naar deugdelijk financieel bestuur en schuldenreductie, die niet eenzijdig door de Staten van Aruba kunnen worden gefrustreerd. De huidige LAft loopt af op 31 december 2023. Het zou uiterst onverantwoord zijn tegenover het Arubaanse volk wanneer die datum zou verstrijken, terwijl de Arubaanse regering nog bezig is met 'onderhandelen' over een RAft. Een besluiteloze houding van de Arubaanse regering duidt op een weerstand tegen aanvaarding van een effectief pad naar deugdelijk financieel bestuur en zet wederom de sluizen open voor financiële lichtzinnigheid met alle schadelijke gevolgen van dien.

Wij spreken tot slot de hoop uit dat onze regering tot inkeer komt en voor 31 augustus 2023 akkoord gaat met het regelen van financieel toezicht in een rijkswet.

Met verschuldigde hoogachting,

Ryçond Santos do Nascimento
Onafhankelijk Lid der Staten

Miguel Mansur
Fractie leider ACCION 21

Cc: Mw. Hanke Bruins Slot, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
Mw. Alexandra van Huffelen, Staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering;
Mw. Wieke Paulusma, ondervoorzitter Commissie Koninkrijksrelaties Tweede Kamer;
Dhr. Paul Rosenmöller, voorzitter Commissie voor Koninkrijksrelaties Eerste Kamer;
Mw. Evelyn Wever-Croes, minister-president van Aruba;
Dhr. Edgard Vrolijk, voorzitter Staten van Aruba.